

ՀԱՋԱՐԱՄՅԱԿԻ ՄԱՐՏԱՐՈՎԵՐ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ - ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԾՐԱԳԻՐ
ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԾԱՆԱԴԱՐՅՆԵՐԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ԵՆԹԱԾՐԱԳԻՐ

ԲՆԱԴԱՐՊԱՆԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ
Մ10-ՆԵՐՔԻՆ ԳԵՏԱՇԵՆ-ՎԵՐԻՆ ԳԵՏԱՇԵՆ-ՄԱԴԻՆԱ
ԾԱՆԱԴԱՐՅԻ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հատված

ԿՄ 0+000 – ԿՄ 10+185

ԵՐԵՎԱՆ 2007

Բովանդակություն

1. Համառոտ ամփոփոգիր.....	2
2. Ներածություն.....	3
3. Ծրագրի նկարագրությունը.....	4
3.1 Առկա ճանապարհի նկարագիրը.....	4
3.2 Առաջարկված վերականգնման աշխատանքների նկարագրությունը.....	6
4. Առկա պայմանների նկարագրությունը.....	6
5. Բնապահպանական և սոցիալական ազդեցություններ.....	9
6. Ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումներ.....	11
7. Բնապահպանական կառավարում.....	12
7.1 Ինստիտուցիոնալ պարտավորություններ.....	12
7.2 Հաշվետվության ներկայացման ձևը և ժամանակացույցը.....	14
7.3 Բյուջեն.....	14
8. Բնապահպանական հողվածների ներառումը շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում.....	14
<i>Հավելված Ա. Մեղմացնող միջոցառումներ.....</i>	<i>16</i>
<i>Հավելված Բ. Սոնիտորինգի պլան.....</i>	<i>21</i>
<i>Հավելված Գ. Գնահատման 1 և 2 ձևերը ամբողջ հատվածի համար.....</i>	<i>24</i>
<i>Հավելված Դ. Շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում ընդգրկված բնապահպանական օրինակելի հողվածներ</i>	<i>26</i>
<i>Հավելված Ե. Պատահարի վերաբերյալ հաշվետվության ձև.....</i>	<i>27</i>
<i>Հավելված Զ. Ժամանակացույցի և հաշվետվության ներկայացման ձև.....</i>	<i>28</i>

1. Համառոտ ամփոփոգիր

Սույն հաշվետվությունը մշակվել է Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի ԿՄ0+000 – ԿՄ10+185 հատվածի վերականգնման նպատակով, որոնք նախագծվել են «ՀՄՀ-Հայաստան» ՊՈԱԿ-ի Գյուղական ճանապարհների վերականգնման ծրագրի (ԳՃՎԾ) շրջանակներում: Նախատեսված աշխատանքները հիմնականում ներառում են ճանապարհի պատվածքի վերականգնում, ինչպես նաև կանուղջների, ցամաքուղիների ու մայթերի վերանորոգում:

Շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցություն կարող է առաջանալ ինչպես վերականգնման աշխատանքների իրականացման, այնպես էլ հետագայում ճանապարհի շահագործման ու պահպանման ժամանակ: Իրականացման փուլում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները հիմնականում առաջանում են բուսական ծածկի հեռացման, հողի փորման, քարհանքերից նյութերի արդյունահանման, շինարարական աղբի և մնացորդների հեռացման, որոշ փոքր հատվածներում հին ասֆալտի հեռացման հետևանքով: Աշխատանքների իրականացման ընթացքում գոյություն ունի նաև ջրի աղտոտման վտանգ: Շահագործման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցությունն այնքան էլ ակնհայտ չէ, սակայն երթևեկելու արագության բարձրացումը կարող է բերել ճանապարհային պատահարների քանակի ավելացման և վտանգի ենթարկել ճանապարհը հատող հետիոտներին կամ կենդանիներին: Շրջակա միջավայրի վրա դրական ազդեցություններից են օրինակ փոշու և աղմուկի նվազումը:

Ճանապարհի վերականգնման սոցիալ-տնտեսական ազդեցությունը հիմնականում դրական է՝ դեպի շուկաներ, աշխատավայրեր, հասարակական ենթակառուցվածքներ հասանելիության լավացման և արագացման, ինչպես նաև վերանորոգված ճանապարհի երկայնքով գտնվող սեփականության արժեքի հնարավոր բարձրացման հետ կապված: Բացի այդ, այս ճանապարհահատվածների վերականգնման ժամանակ հողի առգրավում տեղի չի ունենալու:

Վերականգնման և շահագործման տարբեր փուլերում բացասական ազդեցության մեղմացման համար պահանջվող միջոցառումները նկարագրված են ստորև.

- **Նախագծման փուլ**

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի նախագծերը մշակվել են ՍՎԵՔՈ Ինթերնեշնլ կազմակերպության և ճանապարհի ինստիտուտի կողմից և ավարտին են հասցվել 2007 թվականին: Նախագծային փաստաթղթերը ներառում էին որոշ հողվածներ, որոնք անդրադառնում են կլիմայական և ջրաբանական պայմաններին, ռելիեֆի, հողի և բուսականության տեսակների նկարագրությանը, ինչպես նաև Բնապահպանության նախարարությունից անհրաժեշտ թույլտվությունների ստացման պահանջներին: Նախագծման խորհրդատուն պարտավոր է հետևել բնապահպանական և սոցիալական ոլորտի ՀՀ օրենքներին, ինչպես նաև ՀՄԿ-ի ու ՀԲ-ի համապատասխան ուղեցույցներին և քաղաքականություններին, ինչպես որ սահմանված է Համաձայնագրում: Նախագծման խորհրդատուն պարտավոր է նաև բացահայտել հանքավայրերի և աղբաթափման վայրերը և ձեռք բերել բոլոր անհրաժեշտ թույլտվությունները համապատասխան պետական մարմիններից նախքան շինարարական աշխատանքների համար մրցույթ անցկացնելը:

ՀՄՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

- **Շինարարական փուլ**

Ընդհանուր առմամբ, Շինարար Կապալառուցն պետք է հետևի ԲԿՊ-ում նկարագրված միջոցառումներին, ինչպես օրինակ՝ «Շինարարական տեղամասից առաջացող փոշին և աղմուկը պետք է հասցվի նվազագույնի, հատկապես բնակելի վայրերի մոտ»: Շինարար Կապալառուցն պետք է ուսումնասիրի Նախագծման Խորհրդատուի կողմից սահմանված տեղամասերը և համապատասխան պետական ու տեղական մարմինների հետ համաձայնեցնի առավել հարմար հանքավայրերի և աղբաթափման վայրերի ընտրությունը և օգտագործումը:

- **Շահագործման փուլ**

Ցամաքեցումը ապահովելու նպատակով ջրահեռացման համակարգը պետք է պարբերաբար վերանորոգվի՝ հեղեղումներից, ջրից ու սառցակալումից ճանապարհի ծածկի քայքայումը կանխելու նպատակով:

Բնապահպանական կառավարման պլանով (ԲԿՊ) պահանջվող միջոցառումների ցանկը, որն անդրադառնում է և շինարարական և շահագործման փուլերին ներկայացված է որպես Յավելված Ա:

2. Ներածություն

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների կառավարությունը, Հագարանյակի Մարտահարավեր Կորպորացիայի (ՀՄԿ) միջոցով, Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը (ՀՀԿ) տրամադրել է 236 միլիոն ԱՄՆ դոլարի չափով դրամաշնորհ՝ հնգամյա ծրագրի իրականացմանը աջակցելու նպատակով: Դրամաշնորհի գումարների մի մասը (67.1 միլիոն ԱՄՆ դոլարի չափով) նախատեսված է կիրառել մոտ 943 կմ երկարությամբ գյուղական ճանապարհների ցանցի՝ ներառյալ 19 կամուրջների, վերականգնման և վերանորոգման ֆինանսավորման համար: Այդ ճանապարհներից 321 կմ-ը ունեն հանրապետական նշանակություն, իսկ 622 կմ-ը՝ տեղական: Նշված 943 կմ գյուղական ճանապարհների ցանցն ընդգրկում է Հայաստանի «Կենսականորեն կարևոր ճանապարհների ցանց»-ի (ԿԿՑՑ) մեկ երրորդից ավելին: Ծրագրի իրականացման արդյունքում կապահովվի յուրաքանչյուր գյուղական համայնքի կապը հիմնական ճանապարհային ցանցի հետ, այսինքն՝ շուկաների, հասարակական և սոցիալական ծառայությունների ու ենթակառուցվածքների հասանելիությունը:

Գյուղական ճանապարհների վերականգնման ծրագրով նախատեսված բոլոր աշխատանքները իրականացվելու են առկա ծրագրի վրա և ներառելու են ճանապարհային ծածկի վերականգնումը, կամուրջների ու ջրահեռացման կառուցվածքների բարելավումը և անվտանգության ապահովման միջոցառումները, որի արդյունքում ճանապարհները կդառնան կայուն և անվտանգ, և նրանց շահագործման ժամկետը կկազմի նվազագույնը 20 տարի:

ԿԿՑՑ-ի մեջ ներառված որոշ ճանապարհներ վերջերս վերականգնվել են ՀՀ բյուջեի հատկացումների և Լինսի հիմնադրամի միջոցների հաշվին: Բացի դրանից, մի քանի այլ հատվածների համար իրականացվել են նախագծային աշխատանքներ Լինսի հիմնադրամի

ՀԱԳ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Ս10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

Ֆինանսավորմամբ իրականացված ծրագրի շրջանակներում, սակայն հետագայում ֆինանսավորման բացակայության պատճառով նախագծված ճանապարհահատվածները չվերականգնվեցին:

3. Ծրագրի նկարագրությունը

3.1 Առկա ճանապարհի նկարագիրը

Առաջարկված ծրագիրը ներառում է Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի 10.185 կմ ընդհանուր երկարությամբ հատվածը՝ Գեղարքունիքի մարզի Մարտունիի տարածաշրջանում:

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնման ենթակա հատվածները, ինչպես նաև այդ ճանապարհի մեջ մտնող համայնքների քարտեզը կցված է ստորև.

ՀԱՂ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

Մ10-ից դեպի Ներքին Գետաշեն գնացող հատվածն անցնում է խոտածածկ մարգագետիններով և ունի բավական վատ մակերևույթ: Մոտավորապես 500 մետրից սկսվում է Ներքին Գետաշեն գյուղը, որտեղ ճանապարհը շատ վատն է՝ հիմնականում կոպճային ճանապարհ է:

Ներքին Գետաշեն գյուղը շարունակվում է մինչև 2 կմ-ը, որտեղից էլ սկսվում է Վերին Գետաշեն գյուղը: Այս գյուղը շարունակվում է մինչև 4 կմ-ը, որտեղից սկսվում է մինչև Մադինա տանող ճանապարհի գյուղական մասը: Այս հատվածն ունի մոտավորապես 7մ լայնություն: Այն շատ վատ վիճակում է:

Ճանապարհահատվածի հիմնական մասն ընկած է Ներքին Գետաշեն, Վերին Գետաշեն և Մադինա գյուղերի տարածքում:

Երթևեկելի մասի լայնությունը տատանվում է 6-ից և 8 մ-ի սահմաններում: Գյուղական հատվածներում երթևեկելի մասի լայնությունը հիմնականում 6- 7մ է, իսկ կողնակներինը՝ մոտ 1 մ:

Տարեկան միջին օրեկան երթևեկության ինտենսիվությունը կազմում է մոտավորապես 350 մ/օր:

Ճանապարհի ծածկը վատ վիճակում է գտնվում: Կողնակները և թեքությունները որոշ մասերում քայքայված են: Կողային առուները լցված են հողով, տեղ-տեղ անձրևաջրերը և ձյան հալոցքաջրերը դուրս են հոսում դեպի կողնակները և ծածկ: Որոշ հատվածներում կողնակները ցածր են և ամրացված չեն կամ լայնական կտրվածքի թեքությունները չեն համապատասխանում պահանջվող չափանիշներին: Մայթեր չկան կամ էլ շատ վատ վիճակում են:

Երթևեկության կարգավորման և անվտանգության տարրերը նույնպես շատ վատ վիճակում են: Շատ ճանապարհային նշաններ բացակայում են, ճանապարհի նշագծում չկա: Բազրիքները կամ անբավարար քանակով են կամ տեղադրված են ոչ ճիշտ տեղերում, կամ էլ նորմերից ցածր են ու քայքայված:

Ճանապարհի վրա կան բազմաթիվ երկայնակի, լայնակի և ցանցային (կոկորդիլոսային) տիպի ճաքեր, փոսեր և քանդված եզրեր: Ճանապարհի անհարթության միջին գործակիցը 21.8 է, ինչը համապատասխանում է շատ վատ մակերևույթին: Կողային առուները և ջրատար խողովակները փակ են և լցված են հողով:

Հետազոտման նպատակով հորատման նմուշներ են վերցվել 6 հատվածներից: Այդ փորձանմուշների հետազոտման արդյունքները բերված են ստորև:

Հորատանցք N	Հորատանցքի տեղը կմ+	Ա/բ, սմ	Խիճ, սմ	Կոպիճ, սմ	Բնահող, սմ	Ապար, սմ	Հորատանցքի խորությունը սմ	Նշումներ
B-1	0+060	22	4	15	15		56	10c-IV
B-2	2+180	12	5	15	20		58	- // -
B-3	4+300	10	6	18	17		58	- // -
B-4	5+950	7	7	12	15		41	- // -
B-5	8+600	4	5	20	15		44	- // -
B-6	9+800	5		30	10		45	- // -

ՀԱԳ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

3.2 Առաջարկված վերականգնման աշխատանքների նկարագրությունը

Նախագծային աշխատանքները կատարվել են ՍՎԵՔՈ Ինթերնեշնլ կազմակերպության և «Ճաննախագիծ» ՍՊԸ-ի կողմից՝ նախագծման գործող նորմերին և տիպային նախագծերին համապատասխան: Վերականգնման արդյունքում ճանապարհի ծրագիծը չի փոխվելու: Նախագծում կիրառված հիմնական տեխնիկական չափանիշները հետևյալն են՝

- Հողային պաստառի լայնությունը 11.8-15.0 մ
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 մ, կողնակներինը՝ 0.0-2.0 մ 0.00–0.36 կմ-ում
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 մ գյուղ. տարածքներում 0.36–2.32 կմ-ում
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 մ գյուղ. տարածքներում 2.36–5.87 կմ-ում
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 մ, կողնակներինը՝ 0.0-0.3մ 5.87–8.67 կմ-ում
- Երթևեկելի մասի լայնությունը 6.0 մ գյուղ. տարածքներում 8.67–10.50 կմ-ում

Առաջադրանքի շրջանակներում նախատեսվող շինարարական աշխատանքները ներառում են գործունեության հետևյալ տեսակները.

- Հողային պաստառի վերականգնում (մաքրում, լիցք, հատում և այլն);
- Ջրահեռացման համակարգի վերականգնում (ջրահեռացման համակարգի վերականգնում կամ վերանորոգում, կողային առուների մաքրում);
- Ճանապարհային պատվածքի վերականգնում (փոսային նորոգում, հարթեցնող շերտի փռում, մեկ շերտ ասֆալտբետոնով պատում);
- Կողնակների լցում և հարթեցում;
- Արհեստական կառույցների վերականգնում;
- Ճանապարհային անվտանգության բարելավման միջոցառումներ;
- Մայթերի բարեկարգում:

Սույն ճանապարհահատվածի համար հաշվարկված տնտեսական վերադարձելիության տոկոսը 18.6 % է: Այս ճանապարհահատվածի վերականգնման համար հաշվարկված անհրաժեշտ տևողությունը մոտ 12 ամիս է՝ 2008 և 2009 թվականների շինարարական երկու սեզոնների ընթացում: Ազդեցությունների մեղմացման համար իրականացվող միջոցառումների ծախսերը ներառված են Հավելված Ա-ում ներկայացված աղյուսակում: Մեղմացման միջոցառումների իրականացման համար Շինարար Կապալառուի կողմից առաջարկվող արժեքը պետք է ներառվի մրցույթին ներկայացվելիք հայտում և պետք է կազմի ընդհանուր պայմանագրային արժեքի 1.5%-ից ոչ պակաս:

4. Առկա պայմանների նկարագրությունը

Կլիմա

Դիտարկվող ճանապարհահատվածը պատկանում է երրորդ կլիմայական գոտուն՝ 1950-2200 մ բարձրությունների նիշով: Նշված տարածքում ամռանը զով է, իսկ ձմռանը՝ խիստ ցուրտ: Օդի միջին տարեկան ջերմաստիճանը 5.4⁰С է (Մարտունի): Միջին ջերմաստիճանը ամենացուրտ ամսին - 5.8⁰ С է (փետրվարին): Ամենատաք ամսին միջին ջերմաստիճանը 16.0⁰ С է (օգոստոսին): 0⁰-ով ջերմաստիճանի անցումը կատարվում է մարտին և

ՀԱԳ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Ս10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

նոյեմբերին: Բացարձակ առավելագույն ջերմաստիճանն ամռանը հասնում է 34° C-ի, իսկ նվազագույն ջերմաստիճանը ձմռանը` - 32° C-ի: Քամու տարեկան գերակշռող ուղղությունները են` հյուսիս-արևմտյան և հյուսիսային ամռանը, հարավային և հարավ-արևելյան ձմռանը: Քամու տարեկան միջին արագությունը 2.7 մ/վրկ է:

Տարածաշրջանը պատկանում է խոնավ գոտուն` ըստ մթնոլորտային տեղումների քանակի: Տարեկան տեղումները կազմում են 501 մմ: Ջրի առավելագույն պարունակությունը ձյան մեջ 116 մմ է: Ձյան ծածկույթը ձևավորվում է նոյեմբերին, իսկ հալոցքը սկսվում է մարտին: Ձյան ծածկույթով օրերի քանակը 103 է:

Ձյան ծածկույթի հաշվարկային բարձրությունը 5% ապահովվածությամբ կազմում է 64 սմ: Ձնաբքոտ օրերի քանակը 25 է: Բնահողերի առավելագույն սառեցման խորությունը 116 սմ է (Մարտունի):

Ռելիեֆը և գեոմորֆոլոգիան

Նախագծված ճանապարհահատվածը անբողջովին ընկած է Մարտունիի տարածաշրջանում:

Ճանապարհահատվածն անցնում է Գեղաման լեռնաշղթայի արևելյան ստորոտով և կողմով: ռելիեֆը լեռնային է: Բացարձակ բարձրության միջերը տատնվում են 1650-ից 2200 մ-ի սահմաններում: Վարչականորեն, ճանապարհահատվածը պատկանում է Գեղարքունիքի մարզում:

Այստեղ լայն տարածում ունեն ռելիեֆի V-ձև ձորերը և տնկադաշտային մակերևույթը:

Ռելիեֆի ծագումնային տիպը հրաբխային է, ներկայացված ծալքավոր լեռներով և կոտրատված կառուցվածքների թույլ մասնատված մակերեսին տարածված ճեղքային արտավիժման լավային ծածկույթներով:

Լայն տարածում ունեն խարամային և ժայթքման կոները, ինչպես նաև կենտրոնական տիպի հրաբուխների արտավիժած նորագույն լավային հոսքերը:

Մակերևութային ջրերի արտահոսքը ապահովվում է երկաթբետոնե ջրատար խողովակներով` ուղղված է դեպի Սևանա լիճը:

Ինժեներակրաբանական պայմաններ

Տեղանքի երկրաբանական կառուցվածքում տարածված են մագմատիկ կոմպլեքսի արտավիժումային ապարները, ներկայացված բազալտներով և անդեզիտա-բազալտներով, որոնք տեղ-տեղ ծածկված են փխրուն նստվածքներով:

Ջրաերակրաբանական պայմաններ

Տեղամասում տարածված են ենթալավային և միջլավային հզոր հոսքերը, ինչպես նաև հրաբխային բարձրավանդակների խորը տեղադրված ճեղքային ջրերը:

Սեյսմոակտիվություն

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության սեյսմիկ քարտեզի՝ դիտարկվող ճանապարհահատվածը պատկանում է II սեյսմիկ գոտուն՝ ըստ սեյսմիկության VIII-IX բալային համակարգի:

Ջրաբանություն

Ճանապարհահատվածը ընկած է Սևանա լճի լանդշաֆտա-ջրաբանական գոտու մեջ: Միջին հոսքը 1 քառ կմ տերիտորիայից 10-15 լ/վրկ է:

Կենսաբազմազանություն

Այս տարածքում ճանապարհահատվածի երկայքով անտառներ և ծառեր չկան: Այստեղ տարածված են տարախոտա-հացազգիների տափաստանները և մարգագետնային տափաստանները:

Բնահող և հողօգտագործում

Ճանապարհահատվածի երկայքով տեղակայված որոշ հողակտորներն օգտագործվում են գյուղատնտեսական նպատակներով, սակայն հիմնականում տարածքը ուրբանիզացված է և խոտածածկ, քարքարոտ տափաստաններ են: Ճանապարհահատվածի ամբողջ երկայքով գերակշռում են լեռնատափաստանային հողերը, ներկայացված լեռնային կարբոնատներով և չափավոր խոնավ տափաստաններին բնորոշ սևահողերը:

Սույն ծրագրի իրականացման համար հողի առգրավում անհրաժեշտ չէ:

Լիցքի համար օգտագործվող կոպճաավազը պետք է տեղափոխվի նախագծված ճանապարհից 10 կմ հեռավորությունից: Ավելցուկային ավազը պետք է տեղափոխվի լցակույտ՝ առնվազն 13 կմ հեռավորության վրա: Նախքան շինարարական աշխատանքների սկիզբը, Կապալառուն նախագծային փաստաթղթերում ներառված հանքավայրերի շահագործման և լցակույտերի տեղամասերի օգտագործման համար պետք է ստանա համաձայնություններ/թույլտվություններ տեղական մարմիններից և Բնապահպանության նախարարության համապատասխան բաժիններից:

Տարեկան միջին օրեկան երթևեկություն (SUՕԵ)

Հիմնվելով 2006թ. նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին կատարված երթևեկության հաշվարկների, ինչպես նաև ՀՆԱ-ի առկա և կանխատեսված աճի տվյալների վրա, հաշվարկվել է ճանապարհի վրա երթևեկության ինտենսիվությունը ապագայում:

Հաշվարկված SUՕԵ-ը 2026թ. համար մոտավորապես 800 մեք./օր է:

(Աղբյուրը՝ «Ճանապարհային երթևեկության ուսումնասիրության վերանայված հաշվետվություն», 6 փետրվարի 2007թ., ՍՎԵՔՈ Ինթերնեշնլ):

5. Բնապահպանական և սոցիալական ազդեցություններ

Այս ծրագրով նոր ճանապարհի կառուցման աշխատանքների իրականացում չի նախատեսվում: Կիրականացվեն միայն ճանապարհի գոյություն ունեցող պատվածքի վերականգնման աշխատանքներ: Այս ծրագիրը բնապահպանական և/կամ սոցիալական զգալի բացասական ազդեցություն չի ունենա շրջակա միջավայրի վրա՝ ելնելով իրականացվող աշխատանքների վերականգնողական բնույթից: Գնահատականները նուսումնասիրվել են և նրանց համար կազմված գնահատման ստուգաթերթիկները (Ձև 1 և 2) ներկայացված են Հավելված Գ-ում:

Հնարավոր բացասական ազդեցությունները ամբողջովին կապված են շինարարական աշխատանքների հետ, հետևաբար սահմանափակ են և կարճաժամկետ: ԲԿՊ-ի և նրանում ներկայացված մեղմացնող համապատասխան միջոցառումների ժամանակին և պատշաճ իրականացման արդյունքում բոլոր հնարավոր բացասական ազդեցությունները կարող են կանխարգելվել և հասցվել նվազագույնի: Հիմնվելով նախնական գնահատումների վրա, այդ ազդեցությունները հիմնականում հետևյալն են.

- **Հանված հողի և շինարարական աղբի հեռացում.** Շինարարական աշխատանքների ժամանակ ծածկի քանդման արդյունքում կառաջանա շինարարական աղբ:
- **Լանդշաֆտի դեգրադացիա և հողի էրոզիա.** Հողի էրոզիա կարող է առաջանալ ճանապարհի երկայնքով և հողի արդյունահանման տեղամասերի մոտ գտնվող առուների և թեքվածքների վերականգնման ժամանակ բույսերի և հողի մակերևութային շերտի հեռացման արդյունքում: Այս ճանապարհահատվածը ոչ մի ջրային հոսք չի հատում, բացառությամբ մի քանի կողային առուների, որոնք երկարաժամկետ կամ կարճաժամկետ ազդեցությունների չեն ենթարկվի, քանի որ նախագծային փաստաթղթերով նախատեսված են միայն բետոնի վերանորոգման շատ քիչ աշխատանքներ: Ազդեցությունը բուսական ծածկույթի վրա կլինի կարճաժամկետ, տեղայնացված և ամբողջովին կապված կլինի վերականգնման աշխատանքների հետ:
- **Աղտոտումը շինարարական հրապարակների և տեղամասերի արտահոսքներից.** ստորգետնյա ու մակերևութային ջրերի, հողի աղտոտումը վառելիքի և յուղի արտահոսքից հնարավոր է լինի ժամանակավոր և ոչ նշանակալի:
- **Շինարարության ժամանակ առաջացող աղմուկը, ցնցումները և օդի ժամանակավոր աղտոտումը** (փոշին) կապված են շինարարական նյութերի տեղափոխման և բեռնատար մեքենաների երթևեկության հետ: Այս ազդեցությունները կարող են առաջանալ նաև շինարարական և վերականգնման աշխատանքների իրականացման ժամանակ, սակայն դրանք կլինեն միայն կարճաժամկետ և կանհանգստացնեն տարբեր տեղանքների բնակիչներին տարբեր ժամանակահատվածների ընթացքում: Այդ ազդեցությունները ներառում են շինարարական աշխատանքներից առաջացող փոշին, փոստրակների փորման ժամանակ առաջացող աղմուկը, ծանր մեխանիզմների աշխատանքից առաջացող ցնցումները, որոշ հատվածներում երթևեկության ավելացումը և այլն:
- **Օդի աղտոտում սարքավորումների ոչ ճիշտ շահագործման հետևանքով.** Գնահատականների շինարարական աշխատանքներից առաջացող փոշին և

բիտումային ծուխը բացասական ազդեցություն կունենան շրջակա օդի որակի վրա, հետևաբար անհրաժեշտ է ձեռնարկել արդյունավետ միջոցառումներ, որոնք կնվազեցնեն բացասական ազդեցությունը, հատկապես բնակավայրերում: Այնուամենայնիվ, աղտոտումը զգալի չի կարող լինել, քանի դեռ պատշաճ կերպով են կիրառվում շինարարության/սարքավորումների շահագործման տեխնիկական կանոնները:

- **Երթևեկության խափանումներ շինարարական աշխատանքների ժամանակ.** Այս ազդեցությունը կարող է առաջանալ վերականգնման աշխատանքների ժամանակ, սակայն այն կարճաժամկետ է և կապված հումքի ու շինարարական նյութերի դեպի աշխատանքային տեղամաս տեղափոխման հետ:
- **Շինարարական աշխատանքների իրականացման և շահագործման ընթացքում առկա անվտանգության հետ կապված խնդիրներ.** վերականգնված ճանապարհով երթևեկելու արագությունը կբարձրանա: Նախագիծը ներառում է վնասված բազրիքների վերանորոգում, ինչպես նաև նոր բազրիքների ու արգելափակոցների տեղադրում՝ վտանգավոր ճանաչված հատվածներում: Առաջարկված տարրերի շինարարության ժամանակ պատահարների վտանգը մեծ չի լինի, քանի դեռ կկիրառվեն անհրաժեշտ շինարարական նորմերը և անվտանգության միջոցառումները:

Ի հակադրություն նշված հնարավոր բացասական ազդեցությունների, ծրագիրը հիմնականում կարող է ունենալ սոցիալ-տնտեսական դրական արդյունք: Վերականգնվող ճանապարհահատվածների երկայնքով երեք համայնք է տեղակայված, որոնց բնակչության ընդհանուր թիվը կազմում է մոտավորապես 14000 մարդ՝ ներառյալ մոտ 6700 կին, որոնք ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն կշահեն նշված ճանապարհահատվածի վերականգնումից:

Առաջարկված ճանապարհի վերականգնումը կնպաստի շրջանի տնտեսության կայուն զարգացմանը: Վերականգնված ճանապարհի արդյունքում տրանսպորտային միջոցների շահագործման ծախսերը (ՏՆՇԾ) կնվազեն, ինչը նույնպես դրական ազդեցություն կունենա մեքենաների սեփականատերերի վրա:

Շինարարական աշխատանքների ժամանակ շրջանցիկ ճանապարհների համար հողի առգրավում կամ վերածրագծում տեղի չի ունենա: Վերաբնակեցման անհրաժեշտությունն նույնպես չի լինի:

Ամփոփելով, կարելի է ասել, որ առաջարկված ճանապարհահատվածի վերականգնումը կնվազեցնի տեղափոխման ծախսերը և կբարելավի սոցիալական ու տնտեսական ծառայությունների/ենթակառուցվածքների հասանելիությունը երեք համայնքում բնակվող ավելի քան 14000 մարդու համար:

6. Ազդեցությունները մեղմացնող միջոցառումներ

- Ստանալ թույլտվություն Բնապահպանության նախարարությունից (ԲՊՆ) կամ, անհրաժեշտության դեպքում, այլ պետական/տարածքային մարմիններից քարհանքերի բացման և/կամ օգտագործման համար:
- Նոր քարհանքերի բացման, հողի մակերևութային շերտը պետք է հանվի և պահպանվի՝ շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո քարհանքերի և շինհրապարակների տարածքի բարեկարգման նպատակով օգտագործելու համար:
- Ստանալ թույլտվություն համապատասխան տեղական/տարածքային մարմիններից հանված նյութերի և շինարարական աղբի թափման համար:
- Նախատեսել թափոնների ժամանակավոր կուտակման համար տարածքներ, որոնք վնաս չեն հասցնի բուսական ծածկին և շրջակա միջավայրի այլ բաղադրիչներին:
- Ջառիթափերը ամրացնել բուսականության, խոտի կամ գաբիոնների միջոցով: Ջրային հոսքերում օգտագործել հատուկ տիղմային ցանցեր՝ ողողված նյութերի (ջրաբերուկների) տարածումը հոսանքն ի վար կանխելու նպատակով:
- Բետոնի մնացորդները, ապարների բեկորները և շինարարական աղբը տեղափոխել համաձայնեցված ուղիներով և կուտակել հատուկ աղբանոցներում/աղբի թափման վայրերում:
- Մշակել և համաձայնեցնել երթևեկության կառավարման պլան՝ երթևեկության հանգիստ հոսքը և, ինչպես բանվորների, այնպես էլ երթևեկության այլ մասնակիցների անվտանգությունը ապահովելու համար:
- Հունքի/շինարարական նյութերի տեղափոխման համար օգտագործել փակ/ծածկ ունեցող բեռնատար մեքենաներ:
- Նստեցնել շրջակա տարածքի փոշին՝ ջուր ցողալու միջոցով, հեռացնել ավելցուկային նյութերը և մաքրել շինարարական հրապարակները աշխատանքների ավարտից հետո:
- Շինարարական հրապարակներում առաջացող աղմուկը պետք է հասցվի նվազագույնի, հատկապես բնակելի տարածքներին, դպրոցներին մոտ գտնվող տարածքներում՝ աշխատանքների ժամանակացույց կազմելու միջոցով (օր. աշխատանքները կարող են իրականացվել ցերեկը, պետք է խուսափել աշխատելուց պիկային ժամերին և այլն): Տրանսպորտային միջոցները պետք է պարբերաբար ստուգվեն և սարքավորված լինեն ձայնախլացուցիչներով:
- Ճանապարհի վրա աշխատող բանվորները պետք է ունենան և օգտագործեն անվտանգության սարքավորումներ: Որոշ դեպքերում բանվորները համապատասխան ցուցումներ պետք է ստանան նավթամթերքի, քիմիկատների և այլ նյութերի հետ աշխատելու վերաբերյալ:
- Ձեռնարկել համապատասխան միջոցառումներ անցորդների ու տրանսպորտային բոլոր միջոցների անվտանգությունն ապահովելու համար (հիմնել պաշտպանիչ գոտիներ, շրջանցիկ ճանապարհներ և այլն): Տեղադրել անվտանգության համապատասխան տարրեր, ինչպիսիք են օրինակ՝ մետաղական բազրիքները, ճանապարհային նշանները և լուսանդրադարձիչները, ճանապարհային նշագծումը, արգելափակոցները և հեծանները, նախազուլացնող լույսերը և այլն: Որոշ

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

դեպքերում պետք է ներգրավել նաև դրոշակակիրների կամ երթևեկությունը կարգավորող վերահսկողների:

- Շինարարական և վերականգնման աշխատանքների ավարտից հետո վերականգնել լանդշաֆտը, այն բերելով իր նախնական տեսքին:
- Հողային աշխատանքների ժամանակ պատմամշակութային հուշարձաններ հայտնաբերելու դեպքում պետք է հնարավորինս արագ դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին տեղեկացնել Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության գործակալությանը:
- Ճանապարհների վերականգնման գործողությունների վերաբերյալ իրականացնել հասարակական խորհրդատվություն՝ համագործակցելով ՀԱՃՏ ՊՈԱԿ-ի, ՀՄՀ-Հայաստան ՊՈԱԿ-ի և Բնապահպանական և սոցիալական գնահատման և վերահսկողության խորհրդատուի (ԲՍԳՎԽ) հետ:
- Շահագործման փուլում ջրահեռացման համակարգը պետք է պարբերաբար վերանորոգվի, ինչը կապահովի համակարգի պատշաճ աշխատանքը՝ կանխելով ջրհեղեղները և ջրի արտահոսքի և սառցակալման հետևանքով ճանապարհի կառուցվածքային վնասվածքների առաջացումը:
- Նախագիծը ներառում է վնասված բազրիքների վերանորոգում, ինչպես նաև նոր բազրիքների ու արգելապատերի տեղադրում՝ վտանգավոր ճանաչված հատվածներում: Ճանապարհի շահագործման ժամանակ ճանապարհային ուստիկանությունը կարող է տեսչական հսկողություն և արագության չհայտարարված ստուգումներ իրականացնել:

7. Բնապահպանական կառավարում

7.1 Ինստիտուցիոնալ պարտավորություններ

Ընդհանուր առմամբ, առաջարկված մեղմացնող միջոցառումների իրականացման համար սահմանված պարտավորությունները կբաշխվեն հետևյալ կազմակերպությունների (մարմինների) միջև.

- **Իրականացնող մարմինը** պատասխանատու է միջոցառումների իրականացման համար: Նախագծման փուլում *իրականացնող մարմինը* (ՍՎԵՔՈ Ինթերնեշնլ և Ճաննախագիծ ինստիտուտ կոնսորցիումը) նախքան շինարարական աշխատանքների մրցույթի անցկացումը, պետք է ապահովի բոլոր անհրաժեշտ համաձայնությունների և թույլտվությունների (օր. ՇՄԱԳ եզրակացությունները, ջրի օգտագործման և արտահոսքի, հողի հանույթի, թափոնների և շինարարական աղբի թափման թույլտվությունները) ստացումը համապատասխան պետական և տեղական մարմիններից: Իրականացնող մարմինները (շինարարությունն իրականացնող կապալառուները) նախագծման փուլում պատասխանատու են ԲԿՊ-ով սահմանված մեղմացնող միջոցառումների իրականացման համար, ինչպես նաև շինարարական աշխատանքների հետ կապված բոլոր թույլտվությունների և համաձայնությունների (օր. շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում նոր պատմական/ մշակութային/ հնէաբանական որևէ հուշարձանի հայտնաբերման դեպքում՝

Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանման գործակալության հետ համաձայնեցում) ստացման համար՝ ՀՄԿ-ի Բնապահպանական ուղեցույցի և առնչվող ՀՀ բնապահպանական և սոցիալական օրենսդրության պահանջներին համաձայն:

-- **Հսկող մարմինը** պարտավոր է հսկել *իրականացնող մարմինների* գործունեությունը՝ այդ մարմինների կողմից պլանավորված մեղմացնող միջոցառումների իրականացումը ապահովելու նպատակով: «Հայաստանի ավտոմոբիլային ճանապարհների տնօրինություն» ՊՈԱԿ-ը (Հայավտոճան) պատասխանատու կլինի ԲԿՊ-ում նշված աշխատանքների ու միջոցառումների ժամանակին, ճիշտ և ապահով իրականացումը հսկելու համար: Հայավտոճանը պետք է երաշխավորի, որ բոլոր կապալառուները համապատասխան պետական և տեղական մարմիններից ստացել են բոլոր անհրաժեշտ համաձայնությունները և թույլտվությունները նախքան շինարարական աշխատանքների համար մրցույթ անցկացնելը: ՀՄՀ-Հայաստան ՊՈԱԿ-ը կարող է պահանջել, որ ստուգվի նման թույլտվությունների առկայությունը և դրանց վավերության ժամկետները, ինչպես նաև շինարարական փուլում ԲԿՊ-ում ներառված մեղմացնող և մոնիտորինգի միջոցառումների իրականացումը համաձայն ՀՄԿ-ի Բնապահպանական ուղեցույցի և համապատասխան ՀՀ բնապահպանական և սոցիալական օրենսդրության:

-- **Վերահսկող մարմինը** պատասխանատու է մեղմացնող միջոցառումների իրականացման և արդյունավետության աստիճանի վերահսկման և, անհրաժեշտության դեպքում, նաև ծրագրի իրականացման ուղղության ճշգրտման համար: Վերահսկող մարմինները պատասխանատու կլինեն բոլոր այն միջոցառումների ներառման համար, որոնք պահանջում են որևէ տեսակի մոնիտորինգ Հայավտոճանի, ՀՄՀ-Հայաստանի և սույն ծրագրի շրջանակներում նրանց հիմնական գործընկերների հետ՝ Բնապահպանության նախարարություն և նրա ստորաբաժանումների գործակալություններ (Բնապահպանության պետական տեսչություն և այլն), Առողջապահության նախարարություն (Սանիտարական հակահաճարակային պետական տեսչություն), Մշակույթի նախարարություն (Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանման գործակալություն):

Բացի վերը նշված մարմիններից, ՀՄՀ-Հայաստանի կողմից վարձված Բնապահպանական և սոցիալական գնահատման ու վերահսկման խորհրդատուն (ԲՍԳՎԽ) պետք է հետևի ԳՖՎԾ-ի բոլոր աշխատանքների բնապահպանական և սոցիալական գործողություններին, որպեսզի ապահովվի բնապահպանական և սոցիալական վերլուծությունների, ՇՄԱԳ-ի, ԲԿՊ-ի և այլ համապատասխան հետազոտությունների ու գնահատումների պատշաճ իրականացումը պատասխանատու խորհրդատուների և այլ իրականացնողների կողմից՝ համաձայն նրանց պարտականությունների շրջանակների՝ Համաձայնագրի իրականացման ողջ ընթացքում:

Այս ճանապարհահատվածների վերականգնման համար նշակված ԲԿՊ-ն, որը ներառում է հնարավոր բացասական ազդեցությունները, մեղմացնող միջոցառումները, պատասխանատու մարմինները և ժամանակացույցը, ներկայացված է Հավելված Ա- ու նմ բերված աղյուսակում:

ՀՄՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին գետաշեն - Վերին գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

7.2 Հաշվետվության ներկայացման ձևը և ժամանակացույցը

Շինարար Կապալառուն պարտավոր է հաշվետվություն ներկայացնել Հայավտոճանհին՝ Հավելված Ա-ում ընդգրկված մեղմացնող միջոցառումների իրականացման վերաբերյալ: Ժամանակացույցի և հաշվետվության ձևի օրինակը ներկայացված է Հավելված Զ-ում: Այն օգտագործվելու է Կապալառուի կողմից եռմասյակը մեկ՝ միջոցառումների և մոնիտորինգի պլանի իրականացման պլանավորման և փաստաթղթային հիմնավորման համար:

7.3 Բյուջեն

Շինարարական աշխատանքների պայմանագրերի բյուջեն ներառում է բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող միջոցառումների իրականացման համար նախատեսված ծախսերը, քանի որ շինարար կապալառուի կողմից իրականացվելիք համապատասխան մեղմացնող միջոցառումները նույնպես ընդգրկված են Հավելված Ա-ի աղյուսակի մեջ: ՀԱՀ-Հայաստան ՊՈԱԿ-ը կվարձի վերահսկողի, որը պատասխանատու կլինի շինարարական աշխատանքների իրականացման ամենօրյա հսկողության համար: Բացի այդ, Հայավտոճանհի համապատասխան ինժեներները և բնապահպանության մասնագետը պարբերական այցեր կկատարեն դեպի շինարարական հրապարակներ՝ աշխատանքների և համապատասխան մեղմացնող միջոցառումների ճիշտ իրականացումը ապահովելու համար:

8. Բնապահպանական հողվածների ներառումը շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում

Շինարարական փուլում ծագող ազդեցությունների մեծ մասը հնարավոր կլինի մեղմացնել՝ շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում ներառելով համապատասխան բնապահպանական հողվածները: Այդ հողվածները պետք է ընդգրկեն առնվազն հետևյալ դրույթները.

- Համապատասխանություն ազգային բնապահպանական ընդհանուր ուղեցույցներին;
- Համապատասխանություն ՀՄԿ-ի Բնապահպանական ուղեցույցներին և Գենդերային քաղաքականությանը¹; ինչպես նաև, անհրաժեշտության դեպքում, Համաշխարհային Բանկի հարկադիր վերաբնակեցման² մասին գործառնական քաղաքականությանը (ՀԲ ԳՔ 4.12);
- Շինարարական աղբի և ավելցուկային հողի պատշաճ հեռացում;
- Շինարարական հրապարակների տեղակայում;
- Աշխատանքների ավարտից հետո շինարարական հրապարակների տեղանքի մաքրում և բարեկարգում;

¹ ՀՄԿ-ի Բնապահպանական ուղեցույցները և Գենդերային քաղաքականությունը. <http://www.mcc.gov>

² Համաշխարհային Բանկի հարկադիր վերաբնակեցման մասին գործառնական քաղաքականությունը ԳՔ 4.12: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/EXTPOLICIES/EXTOPMANUAL/0,,contentMDK:20064610~pagePK:64141683~piPK:64141620~theSitePK:502184,00.html>

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

- Աշխատանքային անվտանգություն և առողջություն (Ծրագրի շրջանակներում աշխատող խորհրդատուները և կապալառուները պարտավոր են հետևել բոլոր այն օրենքներին և դրույթներին, որոնք վերահսկում են աշխատավայրերում անվտանգության և առողջության պահպանումը), և այլն:

Բացահայտված ազդեցություններին և դրանք մեղմացնող միջոցառումներին վերաբերող բնապահպանական հողվածների օրինակները, որոնք պետք է ընդգրկվեն շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում ներկայացված են Հավելված Դ-ում:

Հավելված Ա. Ազդեցությունների մեղմացման միջոցառումներ

Հնարավոր բացասական ազդեցություն	Բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող կամ վերահսկող միջոցառումներ	Իրականացնող կազմակերպություն	Հսկող կազմակերպությունը	Ծախսերի նախահաշիվը	Ժամանակը
Շինարարական աղբի/մնացորդների հնարավոր արտադրություն	Ստանալ համաձայնություն/ թույլտվություն Բնապահպանության նախարարությունից (ԲՊՆ) կամ համապատասխան պետական մարմիններից քարհանքերի բացման և/կամ օգտագործման համար:	Նախագծային ինստիտուտ	Հայավտոճան	Նվազագույն	Նախագծման փուլի ընթացքում, նախքան շինարարության համար մրցույթ անցկացնելը
	Ստանալ համաձայնություն/ թույլտվություն տարածքային համապատասխան մարմիններից շինարարական աղբի թափման համար:			Նվազագույն	
Փորված նյութերի և շինարարական աղբի ոչ ճիշտ թափման պատճառով ջրի և բնահողի աղտոտում	Տեղատարափ անձրևաջրերի համար պետք է նախագծվեն կառուցվածքներ՝ հաշվի առնելով ստորգետնյա ջրային հորիզոնների և մակերևութային ջրերի աղտոտման վտանգը:	Նախագծային ինստիտուտ	Հայավտոճան	Չկա	Նախագծման աշխատանքների ժամանակ
	Նախատեսել թափոնների ժամանակավոր կուտակման համար տարածքներ, որոնք վնաս չեն հասցնի բուսական ծածկին և շրջակա միջավայրի այլ բաղադրիչներին:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն, ներառված 1.5%-ում	Թույլտվություն ստանալուց հետո, շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Հեռացված հին ասֆալտը նախքան նորից օգտագործելը կամ պահեստավորելը պետք է ստուգվի արոմատիկ և թունավոր պոլիարոմատիկ ածխաջրածինների առկայության համար: Որպես այլընտրանք՝ այն ինչպես վտանգավոր թափոն կարող է վերամշակվել:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Կախված է անալիզի կատարման հաճախականությունից և որոշման ենթակա բաղադրիչների քանակից:	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

Հնարավոր բացասական ազդեցություն	Բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող կամ վերահսկող միջոցառումներ	Իրականացնող կազմակերպություն	Հսկող կազմակերպությունը	Ծախսերի նախահաշիվը	Ժամանակը
	Կազմակերպել թափոնների տեղափոխումն ու թափումը աղբակուտակման համար հատկացված հատուկ տեղամասերում և համաձայն սահմանված ընթացակարգերի:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Սովորաբար, մեկ մուշ բնահողի/ բիտումի մեջ յուղի, արոմատիկ և պոլիարոմատիկ բաղադրիչների ստուգման արժեքը մոտ 250 ԱՄՆ \$ է:	
Օդի ժամանակավոր աղտոտում (փոշի)՝ կապված շինարարական նյութերի տեղափոխման և բեռնատարների երթևեկության հետ	Երթևեկության կառավարման պլանի մշակում՝ երթևեկության հանգիստ հոսքը և բանվորների ու ընթացիկ երթևեկության անվտանգությունը ապահովելու համար:	Նախագծային ինստիտուտ	Հայավտոճան	Կապալառուի հետ կնքվող սովորական պայմանագրի մաս	Նախագծման աշխատանքների ժամանակ
	Շինարարական նյութերի տեղափոխման համար օգտագործել փակ/ծածկ ունեցող բեռնատարեր:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն, ներառված 1.5%	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Մաքրել շրջակա տարածքը փոշուց ջրի շիթերով, հեռացնելով ավելաթողվածքները և մաքրելով շին.հրապարակները աշխատանքների ավարտից հետո:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն, ներառված 1.5%	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Վտանգավոր նյութերի և փոշու հետ անմիջականորեն առնչվող բանվորները պետք է ապահովված լինեն անհրաժեշտ պաշտպանիչ պարագաներով:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն, ներառված 1.5%	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

Հնարավոր բացասական ազդեցություն	Բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող կամ վերահսկող միջոցառումներ	Իրականացնող կազմակերպություն	Հսկող կազմակերպությունը	Ծախսերի նախահաշիվը	Ժամանակը
Աղմուկից և ցնցումներից առաջացող անհարմարություններ	Ավարտել աշխատանքները սահմանված ժամանակին (օր. աշխատանքների ավարտը օրվա լույս ժամերին), և խուսափել աղմուկի ավելացումից ու պիկային ժամերի քանակից:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Կանոնավոր կերպով ստուգել տրանսպորտային միջոցների վիճակը:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Ուժեղ աղմուկի աղբյուրների հարևանությամբ աշխատող բանվորները պետք է ապահովված լինեն անհրաժեշտ պաշտպանիչ պարագաներով:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Կապալառուի հետ կնքվող սովորական պայմանագրի մաս	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
Շինարարական աշխատանքների ընթացքում անվտանգության կանոնների ոչ ճիշտ պահպանման վտանգներ	Ճանապարհի վրա աշխատող բանվորները պետք է ունենան և օգտագործեն անվտանգության սարքավորումներ: Որոշ դեպքերում բանվորները համապատասխան ցուցումներ պետք է ստանան նավթամթերքի, քիմիկատների և այլնի հետ առնչվելու վերաբերյալ:	Նախագծային ինստիտուտ	Վերահսկող	Կապալառուի հետ կնքվող սովորական պայմանագրի մաս	Նախագծման աշխատանքների ժամանակ
	Ձեռնարկել համապատասխան պաշտպանիչ միջոցառումներ հետիոտների և ենթակետային բոլոր միջոցների անվտանգության ապահովման համար (հիմնել պաշտպանիչ գոտիներ, շրջանցիկ ճանապարհներ և այլն):	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Տես՝ Երթևեկության կառավարման պլանը	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

Հնարավոր բացասական ազդեցություն	Բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող կամ վերահսկող միջոցառումներ	Իրականացնող կազմակերպություն	Հսկող կազմակերպությունը	Ծախսերի նախահաշիվը	Ժամանակը
	Անվտանգության համապատասխան միջոցների տեղադրում, ինչպես օրինակ՝ մետաղական բազրիքներ, ճանապարհային նշաններ և լուսանդրադարձիչներ, ճանապարհային նշագծում, արգելափակոցներ և հեծաններ, նախագուշացնող լույսեր և այլն:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Կապալառուի հետ կնքվող սովորական պայմանագրի մաս	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
Ազդեցությունը պատմամշակութային հուշարձանների վրա	Հողային աշխատանքների ժամանակ պատմամշակութային հուշարձաններ հայտնաբերելու ժամանակ հնարավորինս շուտ դադարեցնել աշխատանքները և դրա մասին տեղեկացնել Պատմամշակութային հուշարձանների պահպանության գործակալությանը:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող, Հայավտոճան	Շատ քանակարող է լինել, եթե անհրաժեշտ լինի աշխատանքները դադարեցնել	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
Լանդշաֆտի դեգրադացիա և հողի էրոզիա:	Հողի վերցման/փորման համար վարելահողերը չպետք է օգտագործվեն: Եթե հողի վերին շերտը (30 սմ) անխուսափելիորեն պետք է հեռացվի, ապա այն պետք է պահվի և շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո նորից հետ լցվի:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն: Որպես պայմանագրի սովորական մաս ընդգրկված է 1.5%-ի մեջ	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ և հետո
	Մշակել միջոցառումներ զառիթափերը բուսականության, խոտի կամ գաբիոնների միջոցով ամրացնելու համար:	Նախագծային ինստիտուտ	Հայավտոճան	Նվազագույն, ներառված է նախագծման ծախսերի մեջ	Նախագծման աշխատանքների ժամանակ
	Մշակել արդյունավետ մեթոդներ հանված հողը տեղադրելու կամ հետ լցնելու համար:	Նախագծային ինստիտուտ	Հայավտոճան	Մասնագրերի մի մաս, որին պետք է հետևի Կապալառուն	Նախագծման աշխատանքների ժամանակ

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

Հնարավոր բացասական ազդեցություն	Բնապահպանական և սոցիալական մեղմացնող կամ վերահսկող միջոցառումներ	Իրականացնող կազմակերպություն	Հսկող կազմակերպությունը	Ծախսերի նախահաշիվը	Ժամանակը
	Կուտակել հանված հողը և նյութերը միայն այդ նպատակով առանձնացված տարածքներում:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Նվազագույն. Պայմանագրի սովորական մաս	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Շինարարական աշխատանքների ավարտից և քարհանքերի օգտագործումից հետո վերականգնել լանդշաֆտը բերելով այն իր հին տեսքին; վերականգնել բուսական ծածկը:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Ներառվում է 1.5%-ի մեջ	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ
	Բուսական ծածկի վերականգնման ժամանակ հաշվի առնել տվյալ լանդշաֆտին բնորոշ բույսերի տեսակների առանձնահատկությունները:	Շին. Կապալառու	Վերահսկող	Ներառվում է 1.5%-ի մեջ	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

Հավելված Բ. Մոնիտորինգի պլան

Փուլ	Ի՞նչ պարամետրեր պետք է վերահսկվեն	Որտե՞ղ պետք է վերահսկվեն	Ինչպե՞ս պետք է վերահսկվեն / պահանջվող սարքավորումը	Ե՞րբ պետք է վերահսկվեն <i>(ստուգումների հաճախականությունը կամ անընդհատ)</i>	Արժեքը	Վերահսկող մարմինը
Նախագծման	<i>Երթևեկության անվտանգություն</i>	Նախագծող խորհրդատուի մոտ	Նախագծային և երթևեկության պարամետրեր	Նախագծման ժամանակ	Նվազագույն լրացուցիչ ծախսեր նախագծման համար	Հայավտոճան
	<i>Մատչելիություն</i>	Նախագծող խորհրդատուի մոտ	Նախագծային և երթևեկության պարամետրեր	Նախագծման ժամանակ	Նվազագույն լրացուցիչ ծախսեր նախագծման համար	Հայավտոճան
	<i>Նյութերի հանում և կուտակատեղեր</i>	Նախագծող խորհրդատուի մոտ	Պատասխանատու մարմիններից ստացված թույլտվություններ	Նախագծման ժամանակ	Նվազագույն լրացուցիչ ծախսեր նախագծման համար	Հայավտոճան
Շինարարական	<i>Բնահողի էրոզիա</i>	Նոր անտառահատման տեղերում և զառիթափերում	Հետազոտություններ տեխնիկական տեղեկություններ հողի մասին	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ և հետո	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Ջրի աղտոտում</i>	Ջրամբարներում, հիմնականում կամուրջների վերականգնման տեղամասերում	Ջրի մուշների հետազոտում և անալիզ	Նախքան շինարարությունը սկսելը և շինարարության ընթացքում	~200\$/մնուշը	Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Ստորգետնյա ջրերի աղտոտում ձրի և հողի որակ (կախված կոշտ մասնիկներ, յուղեր, ջրածնային ցուցիչ)</i>	Ջրհորներում՝ աշխատանքային տեղամասին մոտ	Լաբորատոր անալիզ	Նախքան շինարարությունը սկսելը և շինարարության ու շահագործման ընթացքում	~200\$/մնուշը	Բնապահպանության նախարարություն

ՀԱԳ-Հայաստան Փրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին գետաշեն - Վերին գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

Փուլ	Ի՞նչ պարամետրեր պետք է վերահսկվեն	Որտե՞ղ պետք է վերահսկվեն	Ինչպե՞ս պետք է վերահսկվեն / պահանջվող սարքավորումը	Ե՞րբ պետք է վերահսկվեն (ստուգումների հաճախականությունը կամ անընդհատ)	Արժեքը	Վերահսկող մարմինը
	<i>Օդի աղտոտում/վոշի</i>	Աշխատանքային տեղամասում	Չետագոտում	Չողային և ասֆալտի աշխատանքների ժամանակ: 2 ամիսը մեկ; չհայտարարված	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Աղմուկ</i>	Աշխատանքային տեղամասում	Աղմուկի աստիճանի ստուգումը (դԲ); սարքեր	Չողային, պայթեցման և ասֆալտի աշխատանքների ժամանակ: Բողոքների դեպքում	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Էկոռեսուրսների պահպանություն</i>	Աշխատանքային տեղամասում	Չետագոտում	Օգտագործված տարածքները հատելիս և վերականգնելիս	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Չայավտոճան
	<i>Չաղորդակցություն և տեղափոխություններ</i>	Աշխատանքային տեղամասում	Չետագոտում	Շինարարական աշխատանքների ժամանակ	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Չայավտոճան
	<i>Պատահարներ՝ վտանգավոր նյութերի առկայությամբ</i>	Տեղում	Պատահարի վերաբերյալ հաշվետվություն	Պատահարների ժամանակ	Կարող է առաջ բերել մեծ ծախսեր փոխհատուցման համար	Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Տրանսպորտային միջոցների և հետիոտների անվտանգություն</i>	Աշխատանքային տեղամասերում և դրանց մոտակայքում	Ստուգումներ տեսանելիության և ճշտության վերաբերյալ	Ամիսը մեկ անգամ երեկոյան	Նվազագույն	Կապալառու; վերահսկող, ինժեներ
	<i>Աշխատակազմի անվտանգություն (պաշտպանիչ սարքավորումներ; շրջանցիկ երթևեկության կազմակերպում)</i>	Աշխատանքային տեղամասում	Չետագոտում	Չհայտարարված ստուգումներ աշխատանքի ժամանակ	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Ինժեներ-վերահսկող, Շրջակա միջավայրի և ջրերի տարածքային տեսչություն

ՉԱՉ-Չայաստան Օրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

Փուլ	Ի՞նչ պարամետրեր պետք է վերահսկվեն	Որտե՞ղ պետք է վերահսկվեն	Ինչպե՞ս պետք է վերահսկվեն / պահանջվող սարքավորումը	Ե՞րբ պետք է վերահսկվեն (ստուգումների հաճախականությունը կամ անընդհատ)	Արժեքը	Վերահսկող մարմինը
	<i>Բանվորների համար ճամբարների և տեղանասի պայմաններ</i>	ճամբարում՝ շինարարական աշխատանքների ժամանակ	Չետագոտում	Գործող դրույթներին համապատասխան	Նվազագույն լրացուցիչ շինարարական ծախսեր	Ինժեներ-վերահսկող, Շրջակա միջավայրի և ջրերի տարածքային տեսչություն
Շահագործման	<i>Պատահարներ՝ վտանգավոր նյութերի առկայությամբ</i>	Տեղում	Պատահարի վերաբերյալ հաշվետվություն	Անմիջապես պատահարից հետո	Կարող է առաջ բերել մեծ ծախսեր փոխհատուցման համար	Հայավտոճան / Բնապահպանության նախարարություն
	<i>Ջրահեռացման համակարգի տեխնիկական սպասարկում</i>	Տեղում	Չետագոտում	Անհրաժեշտության դեպքում	Ընթացիկ տեխնիկական սպասարկում	Հայավտոճան

ՀԱՀ-Հայաստան Ծրագիր

Բնապահպանական կառավարման պլան.

Մ10 - Ներքին Գետաշեն - Վերին Գետաշեն - Մադինա ճանապարհի վերականգնում

Հավելված Գ. Գնահատման 1 և 2 ձևերն ամբողջ հատվածի համար

ԳՅՈՒՐԱԿԱՆ ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԻ ԲՆԱՊԱՊԱՆԱԿԱՆ ԱՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ

Ձև 1

Բաղադրամաս II, Կապ 35

Կապի անվանումը/Տեղադրությունը Մ10-Մադինա

Ամսաթիվը. 20.03.07թ

Յուրաքանչյուր էկոլոգիական խնդրի/ազդեցության համար սյունակներից որևէ մեկում դնել խաչ (X)	Դրական ազդեցություն		Ոչ մի հնարավոր ազդեցություն	Բացասական ազդեցություն		Ավելի շատ տեղեկություն է ամփոփված	Սեկնաբանություններ
	Շատ հավանական/Զգալի	Հնարավոր/Ամենայն		Շատ հավանական/Զգալի	Հնարավոր/Ամենայն		
Խնդիր/Ազդեցություն	Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	
Էկոլոգիական	1.1 Պահպանվող տարածքներ		X				Ճանապարհի մակերևույթի և առուների վերականգնում
	1.2 Ձկնորսարաններ, ջրային օրգանիզմների էկոլոգիա		X				- " -
	1.3 Ճահճուտներ		X				- " -
	1.4 Անտառներ		X				- " -
	1.5 Հազվագյուտ, ոչնչացող տարատեսակներ		X				- " -
	1.6 Կենդանիների միգրացիա		X				- " -
	1.7 Բնական արտադրություն		X				- " -
Ֆիզիկական	2.1 Ողողամաշում և/կամ տիղմակալում		X		X		Ավելի լավ դրենաժ
	2.2 Տեղանքի ողողում		X		X		Ջրատար խողովակները չեն փոխվում
	2.3 Ջրանցքի կառուցվածքի փոփոխություն		X				
	2.4 Սողանքներ		X		X		Դրենաժի, ջրատար խողովակների և կամուրջների բարելավում
	2.5 Փոշի/աղտոտում		(X)			X	Հիմնականում գյուղական տարածքներ, վատ մակերևույթ, գյուղերում վիճակը քիչ ավելի լավ է
	2.6 Աղմուկ		(X)			X	- " -
Սոցիալ-տնտեսական	3.1 Բնակչության թվի փոփոխություն		(X)		X		Ավելի լավ հաղորդակցություն
	3.2 Եկամուտներ & հարմարություններ		(X)		X		- " -
	3.3 Հողերի առգրավում/ ծառահատում			X			Ծրագծի փոփոխություն չկա
	3.4 Վերաբնակեցում կամ տեղահանում			X			Վերաբնակեցում չկա, գյուղատնտեսական հողեր
	3.5 Գենդերային ազդեցություն		(X)			X	Ավելի լավ հասարակական կապեր և շուկաներ հասնելու հնարավորություն:
	3.6 Խոցելի խմբեր		(X)			X	Ավելի լավ մայթեր բնակավայրերում:
	3.7 Տարածաշրջանային ազդեցություններ		(X)			X	Ավելի լավ հաղորդակցություն
	3.8 Մշակութային արժեքներ			X			Ազդեցության չեն ենթարկվել
	3.9 Ուրբանիզացման խնդիրներ			X			Չկա
	3.10 Առողջապահություն			X		X	Առողջապահական հաստատություններ հասնելու հնարավորությունը ավելի լավ է:
	3.11 Հանգիստը			X			Հանգստի գոտի չկա
Ընդհանուր ազդեցություններ			X				
<i>Խաչերի քանակը:</i>		7	18		11		

Նշում. Ճանապարհի վերականգնման արդյունքում շրջակա միջավայրի վրա/սոցիալական ազդեցություն-ները նշված են x-ով, ԲԿՊ պատշաճ և ժամանակին իրականացման դեպքում՝ նշված են (x)-ով:

Փորձագետի անունը/պաշտոնը՝

Քրիստեր Օսբերգ/Թիմի ղեկավար

Ծրագրի անվանումը. «Գյուղական ճանապարհների վերականգնման ենթաճրագրի ճանապարհների տեխնիկատնտեսական ուսումնասիրություն և նախագծում»

Մարզ. **Գեղարքունիք** Շրջանը. **Մարտունի** Բաղադրամաս No: **II** Կապ No: **35 Մ10 – Ներքին Գետաշեն-Վերին Գետաշեն-Մադինա**

Կմ	Տեղադրությունը/ Յրդի օգտագործումը	Շին.օբյեկտի վրա հնարավոր ուղղակի ներգործություն/ազդեցություն						Հետազոտումներ			Նշումներ
		Պաշտպան-վող տարած.	Չկնորսա-րաններ/ջր.հոսքեր	Ծածկեր	Մշակու-թային ռեսուրս-ներ	Ճահճուտ-ներ	Տներ/վարելա-հողեր	Ողողամաշում, տիղմակալում, տեղանքի ողողում	Հարակից տներ/խանութներ	Բնական արդյունա-բերություն	
0+000 – 0+500	Ուրբանիզացված տարածքին մոտ										Լքված արդյունաբերական հիմնարկ՝ բավական մոտ ճանապարհին
0+500 - 2+500	Գյուղ Ներքին Գետաշեն								X		Քաղաքային տարածք, Գյուղի ճանապարհ
2+500- 4+500	Գյուղ Վերին Գետաշեն								X		- “ -
4+500- 9+000	Բլրոտ մարգագե-տիներ և քարքա-րոտ լանդշաֆտ						X				Սարալանջ՝ մի քանի վարելահողերով
9+000- 10+185	Գյուղ Մադինա										Քաղաքային տարածք, Գյուղի ճանապարհ

Հետազոտողի անունը/պաշտոնը՝ **Քրիստեր Օսերգ**

Ամսաթիվը. **20/03 - 07թ.**

Նշում. ճանապարհի վերականգնման արդյունքում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունը կլինի միայն մաքրված առումները: Գյուղերում հողի առգրավման անհրաժեշտություն չկա:

Հավելված Դ. Շինարարական աշխատանքների պայմանագրերում ընդգրկված բնապահպանական օրինակելի հոդվածներ

Հոդված 1. Շին. հրապարակի տեղաբաշխում

- Շինարար Կապալառուն պետք է ներկայացնի աշխատանքային տեղամասը տեսչական ստուգման և սահմանի ստեղծվելիք հարմարությունները:
- Շինարար Կապալառուն պետք է սահմանափակի ընտրված տեղամասի շրջակա միջավայրին և դրա անմիջական հարևանությամբ բնակվողներին հասցվող վնասը, ինչպես նաև կերևույթի վրա (բուսականությունից տեղանքի մաքրումը, ջրային հոսքերը և թափոնների պահուստավորումը), այնպես էլ ընդերքում (ներթափանցում դեպի ստորգետնյա ջրեր և աղտոտում):
- Շինարար Կապալառուն աշխատանքների ավարտից հետո պետք է իրականացնի բոլոր անհրաժեշտ միջոցառումները՝ տեղամասը իր նախկին վիճակին բերելու համար: Վերահսկող-ինժեները/Յայավտոճանի բնապահպանության մասնագետը կկազմեն տեղեկանք/հաշվետվություն, որում կնշվի տեղամասի վերականգնման մասին՝ նախքան դրա պաշտոնական ընդունումը:

Հոդված 2. Հանքանյութերի մատակարարման նախապատրաստում

- Շինարար Կապալառուն հունքի կուտակման ընթացքում պետք է պահպանի ծառերը և բուսականությունը:
- Շինարար Կապալառուն պետք է հեռացնի և պահի հանքավայրերի հողի վերին պտղաբեր շերտը՝ հետագայում շինարական հրապարակների տարածքի բարեկարգման համար:
- Շինարար Կապալառուն պետք է հավասարեցնի շերտավոր նյութերը, ջրի ներթափանցմանը նպաստելու և բնական կանաչապատումը հնարավոր դարձնելու համար:
- Շինարար Կապալառուն պետք է վերականգնի առուների բնական հոսքը իրենց նախնական հունով:
- Շինարար Կապալառուն պետք է վերացնի տեղամասի վնասված մասերը՝ մեծ ժայռաբեկորները մանրացնելու և հեռացնելու միջոցով:
- Շինարար Կապալառուն պետք է կառուցի արտահոսքն ապահովող առուներ և պահպանի մոտեցնող տեղերը, եթե քարհանքը պիտանի է օգտագործել որպես ջրի աղբյուր՝ ընտանի կենդանիների կամ բնակիչների համար:
- Շինարար Կապալառուն աշխատանքների ավարտից հետո պետք է իր սեփական միջոցների հաշվին վերականգնի/բարեկարգի շինարարական հրապարակին հարող տարածքը: Վերահսկող-ինժեները/Յայավտոճանի բնապահպանության մասնագետը կկազմեն տեղեկանք/հաշվետվություն, որը կհաստատի տեղամասի վերականգնման աշխատանքների ամբողջականացումը:

Հոդված 3. Ծառատունկ

- Շինարար Կապալառուն պետք է ծառեր տնկի (եթե նախագծով նախատեսված է) վերահսկող-ինժեները/Յայավտոճանի բնապահպանության մասնագետի կողմից սահմանված հատվածներում, ապահովի համապատասխան պաշտպանությունը (կավե աղյուսապատեր, ցանկապատեր և այլն), պահանջվող ջրի մատակարարումը և, անհրաժեշտության դեպքում, անկենդան ծառերը փոխարինի նորերով:

Հավելված Ե. Պատահարի վերաբերյալ հաշվետվության ձև

Մ10 – Ներքին Գետաշեն-Վերին Գետաշեն-Մադինա
ճանապարհի վերականգնում

Հատված ԿՄ 0+000– ԿՄ 10+185

1	Ամսաթիվ	
2	Ճանապարհ/Կապ	
3	Տեղակայություն	
4	Շին.Կապալառու/ ճանապարհի ղեկավար	
5	Մարզ (շրջան)	
6	Պատահարի տեսակ	
7	Ուժգնության աստիճան	☐ Բարձր ☐ Միջին ☐ Թույլ
8	Ում կողմից է զեկուցված	
9	Պատահարի հիմնական պատճառի նկարագրություն	
10	Ձեռնարկված ուղղիչ գործողություններ	
11	Ձեռնարկվող ուղղիչ գործողություններ	
12	Կրկնությունը կանխելու համար ձեռնարկվող գործողություններ	
13	Ուղղիչ գործողություններ իրականացնող	
14	Ում կողմից է վերացվել	
15	Վերացման ամսաթիվ	
16	Ներգրավված անձ	
17	Ներգրավված տեխնիկա	
18	Ներգրավված Կապալառու/ Ենթակապալառու	
19	Ներգրավված երրորդ կողմ	
20	Հանապատասխան լուսանկար – Կցված է	<i>Լուսանկարները հանապատասխան նկարագրություններով պետք է ներկայացվեն որպես Պատահարի վերաբերյալ հաշվետվության Հավելված</i>

Միայն Հայավտոճանի/ՀՄԳ-Հայաստան ՊՈԱԿ-ի օգտագործման համար

Ամսաթիվ	
Ում կողմից է ստացվել	
Ընդունած որոշում/ կատարած գործողություն:	

Հավելված Զ. Ժամանակացույցի և հաշվետվության ներկայացման ձև

Գործողություն	Տարի 1				Տարի 2			
	Եռ. 1	Եռ. 2	Եռ. 3	Եռ. 4	Եռ. 1	Եռ. 2	Եռ. 3	Եռ. 4
Մեղմացնող միջոցառումներ ա. Նստվածքների հսկում բ. ----- գ. այլ	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
Վերահսկում ա. ----- բ. ----- գ. այլ								